

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 3 § i lagen om tryggnade av försörjningsberedskapen och av 7 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om tryggnade av försörjningsberedskapen ändras. Till lagen ska fogas bestämmelser om tillgång till och ibruktagande av säkerhetsupplag av råolja och oljeprodukter.

I propositionen föreslås det dessutom att lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen ändras. Lagen preciseras så att importören blir skyldig att upplagra råolja och oljeprodukter så att dessa är tillgängliga. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om hur upplag ska vara tillgängliga.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1 Nuläge

I Finland består säkerhetsupplagen av olja av statens säkerhetsupplag av olja, som ägs av Försörjningsberedskapscentralen, och av importörernas obligatoriska upplag. Genom att upprätthålla ovan nämnda säkerhetsupplag har Finland fullgjort de skyldigheter som Internationella energigorganet IEA och Europeiska unionen fastställt, nämligen att vidmakthålla oljelager totalt motsvarande 90 dagars genomsnittlig daglig nettoimport. I praktiken upprätthåller Finland oljeupplag som klart överstiger de internationella förpliktelserna. Finlands oljeupplag motsvarar behovet av olja under cirka fem månader. Denna målnivå har fastställts i statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen från 2013 (857/2013).

I rådets direktiv 2009/119/EG, av den 14 september 2009, om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter, EUT L nr 265, 9.10.2009, s. 9-23, nedan *direktivet*, föreskrivs om medlemsstaternas skyldighet att upprätthålla minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter. I direktivet förutsätts att beredskapslagren är fysiskt åtkomliga (artikel 2 m i direktivet) och att lagren är tillgängliga (artikel 5). I definitionen i artikel 2 m konstateras att med ”fysisk tillgänglighet” avses arrangemang för att lokalisera och transportera lager för att kunna garantera tillgång för eller effektiv leverans till slutanvändare och marknader inom tidsramar och på villkor som kan lindra de leveransproblem som kan ha uppstått. I artikel 5, som handlar om lagrens tillgänglighet, konstateras att medlemsstaterna ska alltid ansvara för att beredskapslager och särskilda lager ständigt är tillgängliga och fysiskt åtkomliga i enlighet med detta direktiv. Medlemsstaterna ska dessutom upprätta system för identifiering, redovisning och kontroll av dessa lager, så att de när som helst kan kontrolleras. Detta krav gäller också för delar av beredskapslager och särskilda lager som är blandade med andra lager som hålls av ekonomiska aktörer. Medlemsstaterna ska dessutom vidta alla åtgärder som krävs för att förebygga alla hinder och störningar som kan hindra tillgången till beredskapslagren och de särskilda lagren. Varje medlemsstat får fastställa begränsningar eller tilläggsvillkor för möjligheten att hålla sitt beredskapslager och särskilda lager utanför det nationella territoriet.

Direktivets hänvisning till den faktiska slutförbrukaren har tolkats i praktiken innebära också att lagren ska förläggas så att leverans till slutförbrukarna lyckas. Den som ansvarar för lagringen behöver alltså inte alltid ha distributionskanaler för leverans av produkterna till slutanvändare. Från de finländska säkerhetsupplagen säljs exempelvis aldrig oljeprodukter direkt till en slutanvändare, utan olja levereras endast till partihandlare som å sin sida levererar produkterna till slutanvändarna via sina distributionskanaler. Man har stannat för detta förfarande eftersom direktförsäljning till slutanvändare skulle kunna medföra marknadsstörningar.

I Finland har direktivets skyldigheter i fråga om minimilager fullgjorts genom statliga säkerhetsupplag, om vilka det föreskrivs i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1994), samt genom obligatorisk upplagring av råolja och oljeprodukter, om vilka det föreskrivs i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994). Minimilagren finns huvudsakligen inom Finlands territorium.

När det gäller statens säkerhetsupplag är Försörjningsberedskapscentralen deras juridiska ägare, och enligt 3 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen beslutar statsrådet om ibruktagande av upplagen. I 3 § föreskrivs att i statens säkerhetsupplag lagras råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret samt berör Finlands internationella avtalsförpliktelser om försörjningsberedskap. Enligt 9 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen tillämpas på Försörjningsberedskapscentralens bokföring bokföringslagen (1336/1997) och på revisionen revisionslagen (1141/2015). Enligt 5 § ankommer ledningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen på arbets- och näringsministeriet.

Enligt 9 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen bestämmer den nationella myndigheten, dvs. Försörjningsberedskapscentralen, på basis av den anmälan som den upplagringsskyldige lämnat var det obligatoriska upplaget av olja ska förläggas. Försörjningsberedskapscentralen kan bestämma att det obligatoriska upplaget ska förläggas i Finland eller, om försörjningsberedskapsläget det tillåter, i ett annat land med vilket Finland har slutit avtal om samarbete på försörjningsberedskapens område. Försörjningsberedskapscentralen kan bestämma att det obligatoriska upplaget av olja som förlagts i utlandet ska hemtas vid ändrat försörjningsberedskapsläge eller av något annat vägande skäl.

I fråga om importörernas obligatoriska upplag föreskrivs i 14 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen att Försörjningsberedskapscentralen ska sköta verkställigheten av denna lag och årligen fastställa de upplagringsmängder som omfattas av upplagringsskyldigheten samt utöva tillsyn över de obligatoriska upplagen och deras användning. Enligt 15 § ska de som använder, importerar, tillverkar eller återförsäljer produkter som omfattas av upplagringsskyldighet samt de som håller ett obligatoriskt upplag för någon annans räkning till Försörjningsberedskapscentralen lämna de uppgifter som behövs för tillämpningen av denna lag och för tillsynen över att den iakttas. Enligt 15 § har de personer som Försörjningsberedskapscentralen har förordnat rätt att inspektera den plats där det obligatoriska upplaget finns för att kontrollera upplagets storlek.

Beredskapsupplagringen av olja har i Finland skötts så att de krav som anges i direktivet i fråga om tillgången till och tillgängligheten av lagren har blivit uppfyllda i praktiken. Kommissionen har dock den 26 oktober 2015 gett Finland ett s.k. motiverat yttrande med stöd av artikel 258 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I yttrandet konstaterar kommissionen att artikel 2 m och artikel 5 i direktivet inte till alla delar har införlivats med den nationella lagstiftningen. Genomförandet av direktivet förutsätter att de ovan beskrivna bestämmelserna i direktivet, dvs. bestämmelserna om lagrens fysiska åtkomlighet samt lagrens tillgänglighet, uttryckligen inkluderas i den nationella lagstiftningen. Av denna

anledning föreslås att både lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen ändras.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målet för propositionen är att precisera den nationella lagstiftningen så att de punkter i direktivet som tas upp i kommissionens motiverade yttrande tydligare än tidigare införlivas med den nationella lagstiftningen. När det gäller säkerhetsupplagen av råolja och oljeprodukter ska preciseringarna av det nationella genomförandet av direktivet göras genom att ett nytt 3 mom. fogas till 3 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen.

När det gäller ändringen av 7 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen är propositionens mål att föreskriva om importörens skyldighet att lagra råolja och oljeprodukter så att dessa kan tas i bruk, att man har tillträde till lagren och att de är tillgängliga i enlighet med bestämmelserna i direktivet. Enligt förslaget är importören skyldig att upplagra råolja och oljeprodukter så att dessa är tillgängliga. I 2 mom. föreskrivs att närmare bestämmelser om tillgängligheten av upplag får utfärdas genom förordning av statsrådet. Med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning ska till förordningen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1071/1994) fogas en ny paragraf om tillgängligheten av lager, med bestämmelser om förläggningen av upplag och tillträdet till dem i enlighet med bestämmelserna i direktivet.

3 Propositionens konsekvenser

I och med ändringarna preciseras bestämmelserna om tillgängligheten av råolje- och oljeproduktslager, så att den motsvarar kraven i direktivet om beredskapslager för råolja och/eller petroleumprodukter, dock så att den praktiska verksamheten fortsätter som hittills. Den praxis som följts hittills behöver inte ändras till följd av propositionen.

De föreslagna ändringarna ökar inte andra kostnader för statens säkerhetsupplagring eller för den obligatoriska upplagringen, och ändringen leder inte till höjning av konsumentpriserna på oljeprodukter.

Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för miljön, företagen eller myndigheternas verksamhet och inte heller några andra samhällseliga konsekvenser.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Utlåtande över utkastet till regeringsproposition har begärts av justitieministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Försörjningsberedskapscentralen och av Olje- och biodrivmedelbranschen rf. I de remissyttranden som lämnats till ministeriet har propositionen betraktats som teknisk och den har bifallits.

5 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 1527/1994, ett nytt 3 mom. som följer:

3 §

Säkerhetsupplagen av råolja och oljeprodukter ska placeras så att upplagen kan tas i bruk och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuellt förekommande leveransproblem. Försörjningsberedskapscentralen ska säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga så att försörjningsberedskapen är tryggad.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) 7 § som föl-
jer:

7 §

Importören är skyldig att upplagra råolja och oljeprodukter så att dessa är tillgängliga. Som
importör betraktas den för vars räkning importen sker.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om hur upplag ska vara
tillgängliga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 7 april 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 1527/1994, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

I statens säkerhetsupplag lagras råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret samt berör Finlands internationella avtalsförpliktelser om försörjningsberedskap.

Statsrådet beslutar om ibruktagande av upplagen.

Föreslagen lydelse

3 §

I statens säkerhetsupplag lagras råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret samt berör Finlands internationella avtalsförpliktelser om försörjningsberedskap.

Statsrådet beslutar om ibruktagande av upplagen.

Säkerhetsupplagen av råolja och oljeprodukter ska placeras så att upplagen kan tas i bruk och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuellt förekommande leveransproblem. Försörjningsberedskapscentralen ska säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga så att försörjningsberedskapen är tryggad.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) 7 § som föl-
jer:

Gällande lydelse

7 §

Skyldig att upplagra råolja och oljeproduk-
ter är den som importerar dessa produkter.
Som importör betraktas den för vars räkning
importen sker.

Föreslagen lydelse

7 §

*Importören är skyldig att upplagra råolja
och oljeprodukter så att dessa är tillgäng-
liga. Som importör betraktas den för vars
räkning importen sker.*

*Genom förordning av statsrådet kan när-
mare bestämmelser utfärdas om hur upplag
ska vara tillgängliga.*

Denna lag träder i kraft den 20 .